

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Quid sit æternitas. artic. 1. disput. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ergo Angeli mortalitatem habent, desineretque suapte natura possunt.

Præterea, quoniam in 6. Synodo generali in epistola Sophronij Patriarchæ Hierosolymitani, quæ habetur actione 11. & approbatur tamquam orthodoxa ab uniuersa synodo actione 13. dicitur, intellectualia & inuisibilia non mori, & corrumpi, ut sensibilia, quæ fluunt & transeunt: non tamen esse immortalia per naturam, sed per gratiam ea à morte, & corruptione coërentem.

Supposita distinctione illa potentia passiuæ, aut quasi passiuæ in naturali & logicam, suppositioque hanc non aliud esse, quam non repugnantiam, ut sit id quod secundum eam dicitur possibile, quæ omnia late exposuimus cum Aristotele 2. de interpretatione c. 3. sit prima conclusio. Angeli suapte natura mutari nequeunt substantialiter per causas naturales ab esse ad non esse, neque in eis est potentia aliqua naturalis ad talem mutationem, & ideo suapte natura, quemadmodum sunt simpliciter immortales comparatione causarum omnium naturalium, & non ratione alicuius doni superadditi, ut erant primi parentes in statu innocentie, & erunt beati post corporum resurrectionem: ita postquam semel esse à Deo acceperunt per creationem, sunt entia suapte natura necessaria, si ad causas naturales referantur. Hæc conclusio est quam D. Thomas hoc loco & aliis citatis intendit, & tantum abest ut parum fidei sit consona, ut & principis philosophiæ, & doctrinæ fidei sit maximè consentanea. In concilio namque Lateranensi sub Leone 10. sessione 8. damnantur, qui affirmant animam rationalem, saltem secundum philosophiam, esse mortalem. Quod si anima rationalis, neque secundum philosophiam mortalis est, utique suapte natura est immortalis, eò quod suapte natura, secluso quocunque dono supernaturali, non habeat, unde vi causarum naturalium corrumpi, desineretque possit: idem verò maiori cum ratione de Angelo est dicendum, & pari etiam ratione de celo. Quare, eo ipso quod esse acceperunt, entia necessaria sunt suapte natura, si cū causis naturalibus comparantur. Quod verò in angelis non sit potentia realis ad non esse, ex se est notum. Confirmatque id optimè Caietanus, quoniam nulla potentia, nullaque inclinatio naturalis est primò ad non esse, quod malum est, sed omnis est primò ad esse, ut materia primaligni ex eo esse potètia ad non esse ligni, quod est potentia ad esse ignis, quod pugnat cum esse ligni in eadem materia, quare cū in angelis non detur aliquid, quod sit potentia ad aliud esse, quod pugnet cum esse angeli: sit ut in eo non detur potentia realis ad non esse. Cæli verò, si materiam habent specie distinctam à materia inferiorum corporum, cū careant potentia ad aliam formam, carent etiam potentia ad non esse. Si verò materiam habeant eiusdem speciei cum materia corporum inferiorum, dicendum est à forma Cæli, quæ neque qualitatem alicui contrariam secum patitur, neque illam ut dispositionem exigit, provenire, quod vi agentium naturalium corruptionis expertes sint, desineretque nulla ratione queant: de qua re infra dum de opere sex dierum sermo erit.

Secunda conclusio. Angeli, ac cæli possunt non esse per potentiam diuinam, daturque in eis potentia, non quidem realis ac naturalis, sed logica (id est, non repugnantia, ut non sint per potentiam diuinam) fundata in ipsorum naturis: quare suapte natura possunt non esse collatione facta cum potentia diuina. Hanc intendit etiam D. Thomas hoc

Molina in D. Thom.

loco, & aliis citatis, dum docet, Angelos accælos posse non esse, non quidem per potentiam in se, sed per potentiam in Deo. Loquitur enim de sola potentia reali, neque negat potentiam logicam in naturis eorum fundatam comparatione potentie diuinæ. Hanc & præcedentem conclusionem satis perspicue paucis ostendimus supra q. 3. art. 4. disputatione 1.

Ad argumentum igitur Antæoli dicendum est, angelos secundum suam naturam non posse desinere, sed necessariò esse, comparatione dumtaxat agentium naturalium, non verò comparatione Dei. Quando verò infert, quod si id ita esset, tunc secundum suam naturam non possent non esse, admittenda est sequela, si sermo sit de potentia naturali, & comparatione agentium naturalium: neganda verò est, si sermo sit de potentia logica comparatione potentie diuinæ: quando verò ulterius subsumit, id quod secundum suam naturam non potest non esse, neque diuina potentia posse non esse, neganda est minor, si in priori parte sit sermo de eo, quod secundum suam naturam non potest non esse per potentiam naturalem, quæ in ipso ad id sit, & comparatione agentium naturalium dumtaxat, in quo solum sensu inferret argumentum.

Ad testimonium Pauli dicendum est, Paulum loqui de immortalitate omni ex parte comparatione cuiusque potentie, quo pacto Angeli immortales non sunt, sed solum comparatione agentium naturalium.

Ad testimonium verò Sophronij dicendum est, hunc habere sensum intellectualia non esse immortalia per naturam, ut Deus est, quasi suapte natura non habeant potentiam logicam, seu non repugnantiam, ut non sint per potentiam diuinam: esse verò immortalia per gratiam, hoc est, per liberum influxum Dei, quo ea conseruat, ne in nihilum redigantur. Atque hæc planior & melior expositio est, quam ea, quam circa eundem locum tradit Miranda in sua summa.

QVÆSTIO X.

De æternitate.

ARTICVLVS I.

Quid sit æternitas.

DISPVATIO I.

AETERNITAS, ut Durandus in 1. d. 19. q. 2. rectè ait, significare videtur durationem interminabilem, seu interminatam. Unde æternum dicitur, quasi extra terminum, aut sine termino durationis. Quod enim à parte antè termino caret durationis dicitur æternū à parte ante: quod verò termino durationis caret à parte post, dicitur æternum à parte post: & quod utroque modo caret termino, dicitur æternum utroque modo. Tribus autem modis intelligi potest duratio aliqua interminata. Vno, secundum se totam, sed non secundum suas partes, quo pacto si motus cæli fuisset ex æternitate, duraretque in æternum, tempus (quod est eius duratio) esset interminatum secundum se totum à parte antè, & à parte post, sed non secundum suas partes, quæ planè terminum haberent. Alio modo potest intelligi duratio interminata, ita ut secundum nihil sui actū habeat terminum, possit tamen illum habere, quo pacto si

Æternitatis nomine quid significetur.

G Deus

Tertio.

Potentia passiuæ, aut quasi passiuæ, illa naturalis, alia logica.

Prima conclusio. Angeli suapte natura immortales sunt simpliciter.

Animæ rationalis neque secundum philosophiam mortalis est.

Angeli & cæli ex ipso quod esse acceperunt, entia necessaria sunt suapte natura.

Cæli forma habent quædam corruptibilia, nisi suapte natura.

Secunda conclusio. Angeli & Cæli desinere esse possunt per potentiam diuinam adiuuam in ipsis.

Ad primum argumentum in contrariū.

Ad secundū.

Ad tertium.

Deus creasset Angelum ex aeternitate, statim essetque conseruare eum in aeternum. *Eum* (quod duratio est substantiae Angeli) iuxta eorum sententiam, qui, ut inferius videbitur, recte existimant carere partibus, esseque totum simul, utique secundum nihil sui haberet actu terminū, posset tamen secundum se illam habere: tum quod in quocumque instanti possit Deus Angelum redigere in nihilum: tum etiam quod potuerit Deus producere illū ex tempore, atque adeo duratio illius potuerit habere principium a parte antē. Tertio modo intelligi potest duratio interminata, tam secundum se totā, quam secundum quodlibet sui, tam actu quam potentia, eod quod sit infinita, indiuisibilis, tota simul, atque independens a quocumque alio, quo pacto sola duratio diuina dicitur interminata, seu potius interminabilis, atque haec est quae propriissime nuncupatur aeternitas.

Aeternitas quid, in maiore propria significatio.

Aeternitas igitur in hac propriissima significatione ita definitur a Boetio 5. de consolatione, pro vltima. *Est interminabilis vita tota simul, & perfecta possessio.* Per particulam *interminabilis*, excluditur omnis duratio habens principium aut finem. Per particulam, *tota simul*, excluditur duratio successiua, quae caret terminis, ut esset tempus, si motus fuisset ex aeternitate, duraretque in aeternum. Per particulam, *perfecta possessio*, excluditur aeternitas infinitam quale esset si Angelus productus esset ex aeternitate, duraretque in aeternum: tum quia quod terminari & desinere potest, non perfecte possideretur: tum etiam quoniam est quid coniunctum cum variatione ac mutatione accidentaria eius substantiae, in qua est, ut videbitur inferius, ostensumque est articulo praecedente. Ponitur in definitione particula, *Vita*, ut intelligamus aeternitatem non esse durationem cuiusque entis, sed viuentis, cuius esse, & duratio est vita. Potest etiam ita planius describi. Est duratio tota simul, & interminabilis omnino. Ita scilicet, ut per nullā potentiam possit terminum habere, neque in se, neque per collationem, & quasi commensurationem cum tempore vero aut imaginario.

Planior descriptio.

DISPUTATIO II.

Utrum aeternitas formaliter sit in Deo, careatque successione prioris & posterioris.

Aeternitas habere successione suadet primo.

Quod aeternitas non sit tota simul, sed successio prioris & posterioris in ea cernatur, suadet potest primo, quia aliquid aeternitatis fuit, & nō est, & aliquid erit, & non est: ergo in aeternitate successio cernitur prioris & posterioris. Consequentia est manifesta: antecedens verō probatur, quoniam duratio, qua Deus coexistit diei hesterni, fuit, & non est: & duratio, qua coexistit diei crastino, erit, & non est.

Confirmatio.

Confirmatur haec ratio, quoniam modō verum est dicere, Deus durabat ante mille annos, & durabit post mille annos: ergo duratio ipsius partim fuit, & partim erit, ac proinde in ea cernitur successio.

Secundo.

Secundo, durationi, qua Deus ex aeternitate durauit vsque ad illud instans, in quo creauit mundū, addita est duratio, qua ab illo instanti, vsque ad praesens instans durauit, atque ex vtraque duratione conflata est duratio, qua Deus ex aeternitate vsque ad praesens instans durauit: ergo in aeternitate ac duratione diuina successio admittenda est.

Tertio.

Tertio, omnis duratio cum altera comparata vel est maior, vel minor, vel aequalis, sed aeternitas di-

uina non est minor, neque aequalis tempori: ergo est maior illo: cum ergo intelligi nequeat duratio maior alia sine successione, & sine partibus, quarum vna illa exaquet, altera verō excedat: fit, ut in aeternitate deuri successio secundū prius, ac posterius.

Aureolus apud Capreolam in 1. dist. 9. quaest. 1. articulo 2. in argumentis quae quarto loco adducit, motus 3. argumento, quod proximē proposuimus, atque aliis similibus asseruit, in omni duratione necessariō cerni successione prioris & posterioris: & ideo aeternitatem (quam dicit formaliter esse in Deo) non esse formaliter durationem, sed esse essentia diuinam, quatenus assistit omni tempori, etiam possibili imaginario, & quatenus sua virtute (quae non est aliud, quam ipsa essentia) attingit omne tempus. *Quemadmodum enim*, inquit, *immensus*: quae Deus dicitur esse vbique, non est aliud quam ipsa essentia diuina propria virtute attingens omnia loca: eaque ratione vbique existens: ita aeternitas non est aliud, quam essentia diuina sua immensitate atque virtute assistens omni tempori. Quare velle videtur, aeternitatem esse essentiam diuinam, ut praesentem omni tempori etiam possibili imaginario, quam praesentiam appellat assistentiam, eaque ratione defendit, in aeternitate diuina, non dari successione prioris & posterioris. Conficit verō ita argumentum. Sicut se habet ad Deum immensitas diuina, qua attingit omnes differentias loci, etiam imaginarij, & qua dicitur esse vbique: ita se habet ad eum aeternitas, qua attingit omnes differentias temporis, etiam possibili imaginarij, eisque assistit: sed immensitas non dicit in Deo magnitudinem aliquam extensionis permanentem, qua Deus est ita vbique, sed essentiam ob sui infinitam perfectionem vbique praesentem, ac totam simul: ergo neque aeternitas dicitur durationem, ac proinde nec extensionem successione. sed ipsam essentiam diuinam indiuisibilem sua infinita vi & essentia omni tempori etiam possibili imaginario, praesentem atque assistentem.

Aureoli sententia.

Aureoli argumentū.

Gabriel in 2. d. 2. q. 1. censet etiam durationem omnem includere successione prioris & posterioris. Attamen addit, durationem cuiusque rei nihil aliud esse, quam ipsam rem, quae durare dicitur, connotando successione, vel in ipsamet, vel in alia re coexistente actu, vel potentia: ut durationem motus, quam tempus appellamus, non esse aliud, quam motū ipsum connotando successione prioris & posterioris, quae in ipso motu reperitur, durationem etiam Angeli, quam vocamus aeternam, non esse aliud, quam angelum ipsum, qui durare dicitur, aut quam esse Angeli, connotando successione motus existentis tunc actu vel potentia, cui Angelus coexistit. Eadem ratione durationem diuinam, quae aeternitas dicitur, ait, non esse aliud, quam Deum seu esse diuinum, connotando successione infinitam motus existentis actu vel potentia, cui Deus coexistit. Itaque vult durationem omnem copleri per successione motus, quam connotat, eaque ratione in omni duratione reperiri prius & posterius. Hinc infert, res omnes creatas, quoad durationem, mensurari tempore: mensurari verō ratione motus, cui coexistunt, & cuius propria mensura est tempus, nullamque aliam esse mensuram durationis rerum creatarum praeter tempus. Addit verō, durationem diuinam neque tempore, neque mensura alia mensurari: eod quod sit infinita, infinitumque mensurari nequeat. Infert praeterea, vnum Angelum dici maioris, aut minoris durationis quam alium, a maiori vel minori successione motus, cui coexistit,

Gabrielis sententia.